

Анонимизиран текст

Превод

C-97/22 – 1

Дело C-97/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

10 февруари 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Landgericht Essen (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

27 декември 2021 г.

Ищец:

DC

Ответник:

HJ

Landgericht Essen (Областен съд Есен, Германия)

Определение

По дело със страни

DC срещу HJ

I.

На основание член 267, първа алинея, буква а) и втора алинея ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

Трябва ли член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на

потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (наричана по-нататък „Директива 2011/83/ЕС“) да се тълкува в смисъл, че когато възложителят се откаже от волеизявлението си за сключване на договор за строителство, сключен извън търговския обект, едва след като търговецът вече (изцяло) е изпълнил задълженията си по договора, търговецът няма да има каквото и да било право на обезщетение, когато не са изпълнени условията за наличие на право на обезщетение съгласно разпоредбите относно правните последици от отказа, но възложителят е получил увеличение на имуществото си в резултат на строителните услуги на търговеца, т.е. се е обогатил?

II.

[...] [съображения относно спирането на производството по делото]

Мотиви:

A.

Фактите в производството и приложимо право:

I.

Настоящото производство се основава на следните факти:

В следствие на извършена цесия ищецът иска от ответника представяне на гаранция за заплащане на строителните работи съгласно член 650f, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“) и, при условията на евентуалност (частично) възнаграждение за извършената от цедента работа.

На 6 октомври 2020 г. в къщата си, която е следвало да бъде ремонтирана, ответникът сключва с цедента устен договор за строителство съгласно член 650a от BGB за подновяване на електрическата инсталация. Цедентът не предоставя информация на ответника в съответствие с изискванията на член 246a, параграф 1, втора алинея, първо изречение, точки 1 и 3 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Въвеждащ закон към Гражданския кодекс, наричан по-нататък „EGBGB“). На 21 декември 2020 г., след предоставяне на услугите си, цедентът издава на ответника окончателна фактура, която ответникът не заплаща. На 15 март 2021 г. цедентът прехвърля на ищеца всички вземания, произтичащи от договора за изработка. С писмо от адвокат от 17 март 2021 г. ответникът заявява на цедента, че се отказва от волеизявлението си за сключване на договора за строителство.

II.

Разпоредбите на германското право, които са от значение за решаването на спора, гласят следното в приложимата им към представените случаи редакция:

1.

Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс)

Член 312b Договори, сключени извън търговските обекти

(1) *Договори, сключени извън търговските обекти са договори,*

1. *сключени при едновременно физическо присъствие на потребителя и търговеца на място, което е различно от търговския обект на търговеца,*
2. *за които при същите обстоятелства като посочените в точка 1 е направено предложение за сключване на договор от потребителя,*
3. *сключени в търговския обект на търговеца или чрез използването на средство за комуникация от разстояние, при които с потребителя обаче непосредствено преди това е осъществен личен и индивидуален контакт на място, което е различно от търговския обект на търговеца, при едновременно физическо присъствие на търговеца и потребителя, или*
4. *[...].*

За търговец се считат лицата, които действат от негово име или за негова сметка.

(2) *Търговски обекти по смисъла на параграф 1 са недвижими търговски помещения, в които търговецът осъществява постоянно своята дейност, и движими търговски помещения, в които търговецът обикновено извършва своята дейност. Търговските обекти, в които лицето, действащо от името или за сметка на търговеца, извършва своята дейност постоянно или обичайно, се считат за помещения на търговеца.*

Член 312g Право на отказ

(1) *При договори извън търговския обект и при договори от разстояние потребителят има право на отказ съгласно член 355.*

(2) *Освен ако не е договорено друго между страните, правото на отказ не се прилага за следните договори:*

1. *[...]*

11. договори, при които потребителят изрично е поискал от търговеца да го посети, за да извърши спешен ремонт или поддръжка; това не се прилага по отношение на други услуги, предоставени по време на посещението, които потребителят не е поискал изрично, или по отношение на такива стоки, доставени по време на посещението, които не са непременно необходими като резервни части по време на поддръжката или ремонта,
12. [...]

§ 355 Право на отказ при потребителските договори

(1) Когато законът дава на потребителя право на отказ в съответствие с настоящата разпоредба, потребителят и търговецът престават да са обвързани от волеизявленията си за сключване на договора, ако потребителят е упражнил правото си на отказ от волеизявлението си в посочения срок. Отказът се извършва чрез изявление до търговеца. Изявлението трябва недвусмислено да отразява решението на потребителя да се откаже от договора. За отказа не трябва да се посочват причини. Своевременното изпращане на отказа е достатъчно за спазване на срока.

(2) Срокът за отказ е 14 дни. Освен ако не е предвидено друго, той започва да тече от момента на сключване на договора.

(3) В случай на отказ получените престации се връщат незабавно. Ако законът определя максимален срок за връщане на стоката, този срок започва да тече за търговеца с получаването, а за потребителя - с отправяне на волеизявлението за отказ. Срокът се счита за спазен от потребителя с изпращане на стоките навреме. В случай на отказ търговецът поема риска от връщането на стоките.

Член 356 Право на отказ при договори извън търговския обект и договори от разстояние

(1) [...].

(2) Срокът за отказ започва

1. [...],

2. в случай на договор за доставка на вода, газ или електроенергия, които не се предлагат в ограничен обем или количество, доставка на централно отопление или доставка на цифрово съдържание, което не е на материален носител — от сключването на договора.

(3) Срокът за отказ от договора не започва да тече, преди търговецът да е информирал потребителя в съответствие с изискванията на член 246а, параграф 1, алинея 2, точка 1 или член 246б, параграф 2, точка 1 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Правото на отказ се погасява не по-късно от дванадесет месеца и 14 дни след датата, посочена в параграф 2 или в член 355, параграф 2, второ изречение. Второ изречение не е приложимо за договори за финансови услуги.

(4) В случай на договор за предоставяне на услуги правото на отказ се погасява дори когато търговецът е предоставил услугата изцяло и е започнал да я предоставя едва след като потребителят е дал изричното си съгласие за това и същевременно е потвърдил, че знае, че губи правото си на отказ при пълно изпълнение на договора от страна на търговеца. В случай на договор извън търговския обект съгласието на потребителя трябва да бъде предоставено на траен носител. [...].

(5) [...]

Член 357 Правни последици при отказ от договори, сключени извън търговския обект и от разстояние, с изключение на договорите за финансови услуги

(1) Получените престации трябва да се върнат в 14 дневен срок.

(2) Търговецът трябва да върне също евентуални плащания, направени от потребителя за доставката. Това не се прилага, доколкото потребителят е направил допълнителни разходи, тъй като е избрал вид услуга, различен от най-евтината стандартна услуга, предлагана от търговеца.

(3) За връщането на плащането търговецът трябва да използва същото платежно средство, което потребителят е използвал за плащането. Първото изречение не се прилага, ако изрично е договорено друго и за потребителя не възникват никакви разходи в резултат на това.

(4) В случай на продажба на потребителски стоки търговецът може да откаже да върне сумата, докато не получи обратно стоките или докато потребителят не представи доказателство, че е изпратил стоките. Това не важи, ако търговецът е предложил да прибере стоките.

(5) Потребителят не е длъжен да изпрати обратно получените стоки, ако търговецът е предложил да прибере сам стоките.

(6) Потребителят поема преките разходи за връщане на стоките, ако търговецът е информирал потребителя за това задължение в съответствие с член 246а, параграф 1, втора алинея, първо изречение, точка 2 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Първото изречение не се прилага, ако търговецът се е съгласил да поеме тези разходи. При договорите извън търговския обект, при които стоките са

били доставени в дома на потребителя в момента на сключването на договора, търговецът е длъжен да прибере стоките за своя сметка, ако естеството на стоките не позволява те да бъдат върнати нормално по пощата.

(7) Потребителят е длъжен да плати обезщетение за намаляване на стойността на стоките, ако

1. намаляването на стойността е причинено от боравене с тях, различно от необходимото, за да установи естеството, характеристиките и доброто функциониране на стоките, и
2. търговецът е информирал потребителя за правото му на отказ в съответствие с член 246а, параграф 1, втора алинея, първо изречение, точка 2 от *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch*.

(8) Когато се отказва от договор за предоставяне на услуги или доставка на вода, газ или електрическа енергия, които не са в ограничен обем или определено количество, или доставка на централно отопление, потребителят дължи на търговеца компенсаторно обезщетение за доставеното до момента на отказа, ако изрично е поискал от търговеца да започне да извършва доставката преди изтичането на срока за отказ. Правото по изречение първо е налице само когато търговецът е уведомил надлежно потребителя съгласно член 246а, параграф 1, алинея 2, първо изречение, точки 1 и 3 от *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. При договори извън търговския обект правото по изречение първо е налице само ако потребителят е отправил искането си по изречение първо на траен носител. При изчисляването на компенсаторното обезщетение следва да се изходи от уговорената обща цена. Ако уговорената обща цена е прекомерно висока, компенсаторното обезщетение следва да се изчисли въз основа на пазарната стойност на извършената доставка.

(9) Когато се отказва от договор за предоставяне на цифрово съдържание, което не е на материален носител, потребителят не е длъжен да плати компенсаторно обезщетение.

Член 357d Правни последици от отказа от потребителски договори за строителство

Ако връщането на услугата, предоставена до момента на отказа, е изключено поради естеството ѝ, потребителят дължи на търговеца обезщетение. Договореното възнаграждение се използва като основа за изчисляване на обезщетението. Ако договореното възнаграждение е непропорционално високо, обезщетението се изчислява въз основа на пазарната стойност на предоставената услуга.

Член 361 Други претенции, дерогиращи споразумения и тежест на доказване

(1) Не се допускат други претенции спрямо потребителя в резултат на отказа, освен предвидените в настоящия раздел.

(2) Разпоредбите на настоящия раздел не могат да бъдат дерогирани в ущърб на потребителя, освен ако не е предвидено друго. Освен ако не е предвидено друго, разпоредбите на настоящия раздел се прилагат и ако са заобиколени чрез други договорености.

(3) Ако началото на срока за отказ се оспорва, тежестта на доказване се носи от търговеца.

2.

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Въвеждащ закон към Гражданския кодекс)

Член 246а, параграф 1 Задължения за предоставяне на информация

(1) Търговецът е длъжен съгласно член 312d, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch да предостави на потребителя информация за:

- 1. основните характеристики на стоките или услугите съобразно използваното средство за комуникация и съобразно стоките или услугите,,*
- 2. своята самоличност, например своето търговско наименование, както и географския адрес, на който е установен, телефонния си номер, както и номера на факса и адреса на електронната си поща, ако съществуват такива, и когато е приложимо, географския адрес и самоличността на търговеца, от чието име действа,*
- 3. в допълнение към информацията, посочена в точка 2, в случай че не съвпада с адреса съгласно точка 2, географския адрес на мястото на стопанска дейност на търговеца (и когато е приложимо — адреса на търговеца, от чието име той действа), на който потребителят може да изпрати евентуални жалби,*
- 4. крайната цена на стоките или услугите с включени всички данъци и такси или, когато естеството на стоките или услугите е такова, че цената не може да бъде изчислена предварително в разумни граници, начина, по който трябва да се изчисли цената, и когато е приложимо, всички допълнителни разходи за транспорт, доставка или пощенски разходи и всички други разходи или, когато тези разходи не могат да бъдат изчислени предварително в разумни граници, обстоятелството, че такива допълнителни разходи могат да бъдат дължими,*

5. [...],
6. [...],
7. условията на плащане, доставка, изпълнение, датата, до която търговецът се задължава да достави стоките или да извърши услугите, и когато е приложимо, предвидените от търговеца начини за разглеждане на жалби,
8. наличието на предвидена в закона отговорност за недостатъци на стоките,
9. когато е приложимо [...]

[...]

(2) Ако потребителят има право на отказ съгласно член 312g, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch, търговецът е длъжен да информира потребителя:

1. относно условията, срока и начина за упражняване на правото на отказ съгласно член 355, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch и стандартния формуляр за отказ, предвиден в приложение 2,
2. когато е приложимо, че потребителят ще трябва да поеме разходите за връщане на стоките в случай на отказ, а за договорите от разстояние — ако поради своето естество стоките не могат обичайно да бъдат върнати по пощата — допълнително относно разходите за връщане на стоките, и
3. че в случай на договор за предоставяне на услуги или за доставка на вода, газ, електрическа енергия или централно отопление, които не са договорени в определен обем или количество, потребителят дължи на търговеца подходяща сума съгласно член 357, параграф 8 от Bürgerliches Gesetzbuch за услугата, предоставена от търговеца, ако потребителят упражни правото си на отказ, след като изрично е поискал от търговеца да започне предоставянето на услугата преди изтичането на срока за отказ.

Търговецът може да изпълни тези задължения за предоставяне на информация, като представи стандартния формуляр за отказ, съдържащ се в приложение 1, попълнен правилно и под формата на текст.

Търговецът е длъжен да информира потребителя и когато:

1. потребителят няма право на отказ от договора съгласно член 312g, параграф 2, точки 1, 2, 5 и 7—13 от Bürgerliches Gesetzbuch, че потребителят не може да оттегли волеизявлението си, или

2. *правото на потребителя на отказ от договора съгласно член 312g, параграф 2, точки 3, 4 и 6 и член 356, параграфи 4 и 5 от Bürgerliches Gesetzbuch може да се погаси преждевременно, относно обстоятелствата, при които потребителят губи първоначално съществуващо право на отказ.*

III.

С горепосочените разпоредби се транспонират следните разпоредби на Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета:

Член 13

Задължения на търговеца в случай на отказ

- (1) *Търговецът възстановява всички суми, получени от потребителя, включително, ако е приложимо, разходите за доставка, без неоправдано забавяне и във всички случаи не по-късно от 14 дни от деня, в който е бил уведомен за решението на потребителя да се откаже от договора в съответствие с член 11.*

Търговецът извършва възстановяването, посочено в първа алинея, като използва същото платежно средство като това, използвано от потребителя при първоначалната транзакция, освен ако потребителят не е изразил изричното си съгласие за използването на друго платежно средство и при условие че за потребителя не възникват никакви такси в резултат от възстановяването.

- (2) *Независимо от параграф 1 търговецът няма задължение да възстанови допълнителните разходи за доставка, ако потребителят изрично е избрал доставка, различна от най-евтиния вид стандартна доставка, предлагана от търговеца.*

- (3) *Освен ако търговецът не е предложил сам да прибере стоките, при договорите за продажба търговецът има право да отложи изплащането на сумите, докато не получи стоките обратно или докато потребителят не докаже, че е изпратил обратно стоките, в зависимост от това кое от двете събития настъпи по-рано.*

Член 14

Задължения на потребителя в случай на отказ

(1) Освен ако търговецът не е предложил сам да прибере стоките, потребителят изпраща обратно стоките или ги предава на търговеца или на лице, упълномощено от търговеца да получи стоките, без неоправдано забавяне и при всички случаи не по-късно от 14 дни от деня, в който потребителят е съобщил на търговеца решението си да се откаже от договора в съответствие с член 11. Крайният срок е спазен, ако потребителят изпрати обратно стоките преди изтичането на 14-дневния срок.

Потребителят заплаща единствено преките разходи по връщането на стоките, освен ако търговецът не се е съгласил да ги заплати или ако търговецът не е уведомил потребителя, че те се заплащат от потребителя.

При договорите извън търговския обект, при които стоките са били доставени в дома на потребителя в момента на сключването на договора, търговецът прибира стоките за своя сметка, ако естеството на стоките не позволява те да бъдат върнати нормално по пощата.

(2) Потребителят отговаря само за намаляване стойността на стоките, причинено от боравене с тях, различно от необходимото, за да установи естеството, характеристиките и доброто функциониране на стоките. Потребителят в никакъв случай не носи отговорност за намалена стойност на стоките в случаите, когато търговецът не го е уведомил за правото му на отказ в съответствие с член 6, параграф 1, буква з).

(3) Когато потребителят упражнява правото си на отказ, след като е отправил искане в съответствие с член 7, параграф 3 или член 8, параграф 8, той заплаща на търговеца сума, пропорционална на това, което е било действително предоставено до момента, в който потребителят е уведомил търговеца за упражняването на правото си на отказ, съпоставена с общата сума по договора. Пропорционалната сума, която потребителят трябва да заплати на търговеца, се изчислява на базата на крайната цена, уговорена в договора. Ако общата цена е прекомерна, пропорционалната сума се изчислява на базата на пазарната стойност на това, което е било действително предоставено.

(4) Потребителят не дължи разходи за:

- а) предоставяне на услуги или доставка на вода, газ или електрическа енергия, когато те не се предлагат за продажба, опаковани в ограничен обем или определено количество, или за централно отопление, изцяло или отчасти, извършени по време на срока за отказ, когато
 - і) търговецът не е предоставил информация съгласно член 6, параграф 1, буква з) или й); или

- ii) потребителят не е поискал изрично изпълнението да започне по време на срока за отказ в съответствие с член 7, параграф 3 и член 8, параграф 8; или
 - b) при доставянето изцяло или отчасти на цифрово съдържание, което не се доставя на материален носител, когато
 - i) потребителят не е дал предварителното си изрично съгласие за започване на изпълнението преди изтичането на 14-дневния срок, посочен в член 9, или
 - ii) потребителят не е потвърдил, че знае, че, давайки съгласието си, губи правото си на отказ; или
 - iii) търговецът не е предоставил потвърждение в съответствие с член 7, параграф 2 или член 8, параграф 7.
- (5) С изключение на предвиденото в член 13, параграф 2 и в настоящия член, потребителят не носи никаква отговорност за упражняване на правото на отказ.

Б.

В контекста на иска при условията на евентуалност страните спорят дали след отказа от договора от страна на ответника ищецът има право на възнаграждение за предоставените строителни услуги, въпреки че не са налице условията за предявяване на иск за обезщетение съгласно член 357, параграф 8 от BGB.

І.

Ищецът счита, че от съображение 57 от Директива 2011/83/ЕС неминуемо следва, че търговецът трябва да има право на обезщетение в случай на отказ. Това е така, тъй като ако се приеме, че не е налице право на обезщетение като санкция за това, че търговецът не е предоставил необходимата информация в случай на сложно сключване на договор, при което предложението и приемането са направени в различен момент, това би представлявало непропорционална санкция за нарушение на Директива 2011/83/ЕС.

ІІ.

За разлика от него ответникът счита, че съгласно практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) ищецът няма право на обезщетение нито по основание, нито по размер.

В.

Уважаването или отхвърлянето на иска при условията на евентуалност зависи от отговора на въпроса, поставен в диспозитива на определението в точка I. относно тълкуването на член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС.

I.

Процесуалното условие за произнасяне по иска при условията на евентуалност ще настъпи, тъй като няма изгледи основният иск относно представянето на гаранция за заплащане на строителните работи съгласно член 650f, параграф 1 от BGB да бъде уважен поради обстоятелството, че ответникът се е отказал надлежно от волеизявлението си за сключване на договора за строителство. Отказът е основание за възникване на задължение за връщане съгласно член 355 от BGB. Евентуални иски, произтичащи от това задължение, не могат да бъдат обезпечени съгласно член 650f, параграф 1 от BGB.

II.

В случая не е налице право на обезщетение съгласно член 357, параграф 8, второ изречение от BGB — независимо от условията на първо изречение, тъй като цедентът не е информирал ответника за правото на отказ и задължението за плащане на обезщетение съгласно член 246а, параграф 1, втора алинея, точки 1 и 3 от EGBGB. Съгласно член 361, параграф 1 от BGB не съществуват други претенции спрямо потребителя в резултат на отказа, освен предвидените в този раздел. Следователно уважаването на иска с предявеното при условията на евентуалност искане за заплащане на част от възнаграждението за възложената работа по същество зависи от това дали член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС трябва да се тълкува в смисъл, че правните последици от отказ в случай на отказ на възложителя от волеизявлението му за сключване на договор за строителство, сключен извън търговския обект, едва след като изпълнителят вече (изцяло) е предоставил услугите си, се състоят в изключването на всякакви иски за обезщетение или компенсация на изпълнителя когато макар условията за иск за обезщетение съгласно разпоредбите относно правните последици от отказа да не са налице, възложителят е увеличил активите си в резултат на строителните работи на изпълнителя, т.е. обогатил се е.

Следователно преюдициалният въпрос, поставен в точка I от диспозитива на определението, е от значение за решението по делото.

Г.

Представеният правен въпрос все още не е получил ясен отговор в съдебната практика и доктрина.

I.

Според становището на Bundesgerichtshof, решение от 30 август 2018 г., VII ZR 243/17 (NJW 2018, 3380, 3381, точка 35), изпълнителят няма право на обезщетение съгласно член 357, параграф 8, първо изречение от BGB за услуги, евентуално извършени до момента на отказа, ако не е информирал възложителя за условията, сроковете и процедурата за упражняване на правото на отказ, както и за стандартния формуляр за отказ (член 357, параграф 8, второ изречение от BGB, член 246а, параграф 1, втора алинея, първо изречение, точка 1 от EGBGB).

II.

Според преобладаващото мнение в немската доктрина искът за обезщетение съгласно член 357, параграф 8 във връзка с член 361, параграф 1 от BGB, който транспонира член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС, е изчерпателен правен режим, който изключва други претенции поради развалянето на договора, например поради неоснователно обогатяване съгласно член 812 от BGB [...] [препратки в доктрината].

Д.

Въпреки това запитващата юрисдикция има сериозни съмнения дали, ако не са изпълнени специфичните условия за възникване на право на обезщетение след отказ, член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС изключва всякакви иски за обезщетение или компенсация, доколкото търговецът вече е предоставил (изцяло) услугите си.

I.

Според запитващата юрисдикция становищата, изложени в раздел Г, създават значително несъответствие между правните последици от — в настоящия случай — отказа от волеизявлението за сключване на договор за строителство, при условие че правото на обезщетение е изключено съгласно член 357, параграф 8, второ изречение от BGB, и правните последици от отказа от волеизявлението за сключване на потребителски договор за строителство съгласно член 650i от BGB, тъй като в този случай съгласно член 357d, първо изречение от BGB, ако връщането на предоставените до отказа услуги е изключено поради естеството им, потребителят дължи на изпълнителя обезщетение, без да е предвидено изключване на това право по аналогия на член 357, параграф 8, второ изречение от BGB. Запитващата юрисдикция счита, че това неравно третиране на правните последици от отказа от волеизявление за сключването на договор за строителство, сключен извън търговския обект, и от отказа от волеизявление за сключването на потребителски договор за строителство, по същество не може да бъде оправдано, най-малкото когато — както в настоящия случай — възложителят е увеличил активите си в резултат от получаването на строителните услуги и по този начин се е обогатил. Да се приеме, че (и) исковите на основание неоснователно обогатяване са изключени от член 361,

параграф 1 от BGB в този случай по-скоро би противоречало на компенсиращата функция на системата на правото в областта на неоснователното обогатяване, която със своята функция за връщане и отнемане на придобитото в следствие на обогатяването е ориентирана към материалната справедливост и равнопоставеност [...] [позоваване в правната доктрина].

II.

Според запитващата юрисдикция тълкуването в посочените в раздел Г. съдебна практика и преобладаваща доктрина на член 361, параграф 1 от BGB, който транспонира в националното право член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС, в смисъл на пълно изключване на искове за обезщетение не е задължително. Изключването на отговорност на потребителя „за упражняване на правото на отказ“, формулирано в член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС, не трябва непременно да включва и отговорност за неоснователно обогатяване след отказа, тъй като това тълкуване би могло да противоречи на принципа за забрана на неоснователното обогатяване, предвиден и в правото на Съюза. Този принцип има за цел да гарантира, че потребителят връща на търговеца ползите, които не му се следват от гледна точка на справедливостта, или, ако това не е възможно, не ги запазва окончателно, без да предостави обезщетение [...] [позоваване в правната доктрина]. В същото време прилагането на принципите на правото относно неоснователното обогатяване би гарантирало, че потребителят би трябвало да заплати обезщетение само за услугите, които имат стойност за него или които отговарят на неговия интерес, тъй като принципите на принудителното обогатяване [...] [позоваване в правната доктрина] също ще останат приложими.

В това отношение запитващата юрисдикция счита че, в контекста на тълкуването на член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС може да се окаже необходимо да се вземе предвид обстоятелството, че забраната на неоснователното обогатяване е принцип, общ за правните системи на държавите членки, който поне имплицитно е признат от Съда на Европейския съюз като един от общите принципи на правото на Съюза (вж. решение на Съда от 16 декември 2008 г., Masdar (UK)/Комисия, C-47/07 P, EU:C:2008:726) [...] [позоваване в правната доктрина]. Съгласно този принцип всеки, който е понесъл загуба, увеличила имуществото на друго, без да има правно основание за такова обогатяване, по общо правило има право да иска от обогатилия се да му върне полученото, до размера на обедняването (вж. решение на Съда (голям състав), от 9 юли 2020 г., Чешка република/Комисия, C-575/18 P, EU:C:2020:530) [...] [позоваване в правната доктрина]; заключение на генералния адвокат Hogan от 15 юли 2021 г., C-33/20, C-155/20, C-187/20, EU:C:2021:629, т. 134 [...] [позоваване в правната доктрина]. Държавите членки трябва да спазват този принцип на забрана на неоснователното обогатяване, когато определят последиците от

упражняването на правото на отказ (вж. генералния адвокат (Hogan), цит. закл., точка 135).

Съображенията на Директива 2011/83/ЕС също не би следвало непременно да противоречат на разбирането на член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС в смисъл, че той също спазва принципа на забрана на неоснователното обогатяване, следователно не изключва евентуални иски за обезщетение от страна на търговеца на основание правото относно неоснователното обогатяване. Съображение 47 от Директива 2011/83/ЕС предвижда, че в случай че потребителят е използвал стоките до степен, която превишава необходимото за установяване естеството, характеристиките и доброто им функциониране, потребителят следва да не губи правото си на отказ от договора, но следва да отговори за евентуално намалената стойност на стоките (транспонирано в националното право с член 357, параграф 7 от BGB). В края на същото съображение е предвидено, че задълженията на потребителя в случай на отказ от договора не следва да го разколебават да упражни своето право на отказ от договора. Ето защо това съображение би могло да изразява гледната точка на правото относно неоснователното обогатяване, според която неоснователно полученото от потребителя материално предимство не следва да остава у потребителя, а следва да бъде възстановено на търговеца, за чиято сметка е получено предимството. Ако функциите на правото относно неоснователното обогатяване по отношение на връщане и отнемане на придобитото в следствие на обогатяването се разбират като общи принципи на материалната справедливост и се спазва принципът на забрана на неоснователното обогатяване в правото на Съюза, задълженията, наложени на потребителя от правото относно неоснователното обогатяване, също не биха могли да бъдат такива задължения, които да го разколебят да упражни правото си на отказ. Освен това в съображение 50 от Директива 2011/83/ЕС се предвижда, че, от една страна, потребителят би следвало да може да упражни правото си на отказ дори в случаите, когато е поискал предоставянето на услуги преди изтичането на срока за отказ, а от друга страна, ако потребителят упражни правото си на отказ, търговецът следва да има гаранции, че ще получи подходящо заплащане за услугата, която е предоставил (транспонирано в националното право с член 357, параграф 8 от BGB). И това съображение може да е израз на схващането, че трябва да се вземе предвид принципът на забрана на неоснователното обогатяване съгласно правото на Съюза. Ето защо може да се изрази съмнение, че като е изключил отговорността на потребителя „за упражняване на правото на отказ“ при неправомерно информиране на потребителя от страна на търговеца относно правото на отказ и евентуално задължение за изплащане на обезщетение, европейският законодател е предвирил толкова строга санкция, че дори принципът на правото на Съюза за забрана на неоснователното обогатяване да бъде изместен на заден план.

III.

Ако член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС се тълкува в смисъл, че оставя място за прилагане на принципа на забрана на неоснователното обогатяване съгласно правото на ЕС, запитващата юрисдикция счита, че въз основа на формулировката му „претенции спрямо потребителя в резултат на отказ“ член 361, параграф 1 от BGB може да се тълкува в съответствие с директивата в смисъл, че претенциите, основани на неоснователното обогатяване, не са напълно изключени от тази разпоредба. В този случай искането на ищеца, направено при условията на евентуалност, би могло да бъде уважено, като се основе на право за обезщетение в съответствие с правото относно неоснователното обогатяване.

Е.

Решението относно тълкуването на разпоредбата на член 14, параграф 5 от Директива 2011/83/ЕС в контекста на изложеното по-горе в раздел А.—Д. в крайна сметка е задължение на Съда на Европейския съюз. Доколкото посоченият в точка I от диспозитива на определението въпрос все още не е получил отговор в практиката на Съда на Европейския съюз, в интерес на еднаквото тълкуване на правото на Съюза е да се отправи преюдициално запитване до Съда на основание член 267, първа алинея, буква а) и втора алинея ДФЕС.

Есен, 27 декември 2021г.

[...]